

gure of speech (cf. Greek paralipsis) in which something really intended to be said is apparently suppressed or denied to convey a particular meaning; आक्षेपः स्वयमुक्त्यप्रतिषेधो विचारणात् । चंद्र संदर्शयाम्नामनयवास्ति प्रियामुखम् ॥ Kuval. For fuller definitions and explanations see K. P. 10, S. D. 714 and *Akshepaparakana* in R. G.

आक्षेपक *a.* 1 Drawing; drawing or snatching off. -2 Censuring, reviling. -**कः** 1 A thrower. -2 A detractor, calumniator, accuser. -3 A hunter. -4 (In medic.) Convulsion, spasm.

आक्षेपण Throwing, tossing.

आक्षेपिन् *a.* 1 Drawing or snatching up; *Māl.* 9, 51. -2 Drawing in with a minute eye; बाह्याभ्यन्तरविषयाक्षेपी चतुर्व्यः Pat. Sūt. -3 Applying to, regarding.

आक्षीव *a.* 1 Somewhat drunk. -2 Intoxicated. -**वः**=अक्षीव *q. v.*

आक्षेपज्ञ [अक्षेपज्ञ-घञ्] Spiritual ignorance.

आक्षोटः -डः A walnut; see अक्षोटः.

आक्षोदनं Hunting (for आक्षोदनं).

आक्षयत् *a.* (fr. अश् or अक्ष्) Leading to completion (as days), epithet of certain days on which the ceremony Ayana performed for the Adityas and Angirasas is finished.

आखण *a.* Hard (to dig up) (as a stone).

आखंडलः [आखंडयति भेदयति पर्वतान्, खंड-डलच् डप्प नैत्वम् Tv.] Indra; आखंडलः काममिदं वभावे Ku. 3. 11; तभीष्टः कामरूपानामत्याखंडलविक्रमम् R. 4. 83; Me. 15.

आखः, आखनः [खन्-ड P. III. 3. 125] A spade, hoe.

आखनिकः [आ-खन्-इकन् Up. 2. 45] 1 A digger, ditcher, miner. -2 A mouse or rat. -3 A hog. -4 A thief. -5 A spade.

आखनिकवकः [आ-खन्-करणे कर्त्तारि वा इकवक् P. III. 3. 125 Vārt.] 1 A stork in relation to a mouse; (fig.) a man who behaves like a hero towards a weak person. -2=आखनिक *q. v.* above (=खनिच Sk.).

आखरः 1 A spade. -2 A digger, miner. -3 A cover of any animal, a stable.

आखातः -तं A natural pond or pool of water, bay.

आखानः [आ-खन्-घञ्] 1 Digging all around. -2 A spade, a digger.

आखुः [आखनतीत्याखुः, आखन्-डु Up. 1. 33] 1 A mouse, rat, mole; अनुवाञ्छति शान्तो गणपतेराखुं धुधान्तः कणी Pt. 1. 159. -2 A thief. -3 A hog. -4 A spade. -5 A miser; विभवे सति नैवाति न ददाति जुहोति न तमाहुराखुं. -6 The grass *Lipeocercis Serrata* (देवताड).

-Comp. -उत्करः a mole-hill. -उत्थ *a.* produced from a mouse. (-त्यः) [आखनामत्यन् P. III. 2. 4 Vārt.] the rising or appearance of rats, a swarm of rats. -करीव a mole hill.

-कर्णपर्णिका, पर्णिका, कर्णी, पर्णी the plant *Salvinia Cucullata* Roxb.

-गः, -पत्नः, -रथः, -वाहनः epithets of Ganesa (whose vehicle is a rat); तमाखुं च राज्ञेयं भज मानानस्यकं Subhāsh.

-घातः a Sūdra or a man of low caste and profession; (lit.) rat-catcher or killer.

-पाषाणः 1. a kind of mineral. -2. a loadstone. -भुज्, -भुजः a cat. -विषहा a kind of grass (देवताडवृक्ष, देवतालीलता) considered as a remedy for a rat's bite.

आखेटः [आखेटयते वास्यते प्राणिनोऽत्र, आनखिद्-घञ् Tv.] Hunting, chase.

-Comp. -शीर्षक 1. a smooth floor or ground (कुट्टिमभेद). -2. a mine, cavern.

आखेटक *a.* Hunting, frightening (as beasts of prey &c.). -**कः** A hunter; Pt. 1. 129, 388. -**कं** Hunting

आखेटिक *a.* [आखेटे कुशलः ठक्] 1 Skilful in chase. -2 Terrible, frightful. -**कः** 1 A hunter. -2 A hound.

आखोटः The walnut tree.

आख्या 2 P. 1 (a) To tell, say, inform, communicate, narrate (usually with dat. of person); ते रामाय वधोपायमाचख्युर्विदुधादिषः R. 15. 5, 41, 71, 93; 12. 42, 91; Bg. 11. 31, 18. 63; Me. 100; Ms. 8. 224, 9. 73, Y. 1. 66, 2. 65; sometimes with gen. of person; आख्याहि भद्रे प्रियदर्शनस्य Pt. 4. 15; केनाहं तवाख्यातः Mb. (b) To declare, announce, signify; R. 2. 11. -2 To call, denominate, name; सुवर्णं विदुरित्याख्यायते Māl. 9; R. 10. 21, Ms. 4. 6. -3 To look at, count; to recite (Ved.). -**Caus.** (ख्यापयति) 1 To cause to tell or narrate. -2 To declare.

आख्या [आ-ख्यायते अनेन; आख्या

-अङ्] 1 A name, appellation; किं वा शकुन्तेत्यस्य मातुराख्या S. 7, 7. 33; पश्चादुम खयां सुमुखी जगाम Ku. 1. 26; तदाखया भुवि पश्ये R. 15. 101 became known by that name; often at the end of compounds meaning 'named' or 'called'; अथ किमाख्यस्य राजर्षेः सा धर्मपत्नी S. 7; रघुवंशाख्ये काव्ये &c.

आख्यात *p. p.* 1 Said, told, declared. -2 Counted, recited. -3 Made known. -4 Inflected or conjugated. -**तं** A verb; भावप्रधानमाख्यातं Nir.; भावार्थेन-विशिष्टस्य विधेयत्वेन बोधने । समर्थः स्मार्थयस्तेत्यत्राख्यो वाख्यातमुच्यते ॥

आख्यातिः *f.* 1 Telling, informing, communication, publication (o. a report &c.). -2 Fame. -3 A name.

आख्यात् *m.* 1 One who tells, communicates &c. -2 A teacher, instructor; P. I. 4. 29.

आख्यानं 1 Speaking, declaration, making known, relation, communication; इत्यंभूनाख्याने P. I. 4. 90; रामसंदेशः Rām. -2 Allusion to some old tale; आख्यानं पूर्ववृत्तान्तिः S. D.; (e. g. देशः सोऽयमरातिशयितजलैः स्निग्धदाः पूरताः Ve. 3. 31). -3 A tale, story, especially, a legendary story, legend; अप्सराः पुरुरवसं चक्रम इत्याख्यानविद्-आचक्षते Māl. 2; Ms. 3. 232. -4 A legendary work such as the Mahābhārata. -5 A reply; प्रदनाख्यानयोः P. VIII. 2. 105, III. 3. 110. -6 A differentiating property (भेदकधर्म). -7 A canto of an epic poem.

आख्यानकं A tale, a short legend, any narrative, an episode; आख्यानकाख्यायिकेतिहासपुराणकर्णनेन K. 7; P. IV. 2. 60 Vārt. -**की** N. of a metre which is a combination of Indravajrā and Upendravajrā.

आख्यायक *a.* Telling, informing. -**कः** 1 A messenger, courier; आख्यायकेभ्यः श्रुतसूनुवृत्तिः Bk. 2. 44. -2 A herald; U 5.

आख्यायिका 1 A species of prose composition, a connected story or narrative; आख्यायिका कथावत् स्यात् कवेर्विज्ञादिकीर्तनं । अस्यामन्यकवीनां च वृत्तं गद्यं काचित् काचित् । कथांशानां व्यवच्छेद आधास इति दध्यते । आर्धवक्त्रापवक्त्राणां छंदसा येन केनचित् । अस्यापदेनोन्माधासमुखे भावार्थसूचनं । S. D. 568. Writers on Rhetoric usually divide prose composition into कथा and आख्यायिका and make a distinction between them thus they regard Bāṇa's दृष्टव्येति as